

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

TÉMATICKÁ FOTOGRAFICKÁ PUBLIKACE

BcA. Tereza Šobrová

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Intermediální tvorba

Specializace Užitá fotografie

Diplomová práce

TÉMATICKÁ FOTOGRAFICKÁ PUBLIKACE

BcA. Tereza Šobrová

Vedoucí práce: MgA. Vojtěch Aubrecht
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2018

.....

podpis autora

Za trpělivost a vstřícnost děkuji MgA. Vojtěchu Aubrechtovi a rodině.

Obsah

Obsah.....	5
1 Mé dosavadní dílo v kontextu specializace	6
1.1 Semestrální práce během studia	7
1.2.....	11
2 Téma a důvod jeho tvorby.....	13
3 Proces přípravy, proces tvorby	17
3.1.....	18
4 Popis díla, Technologická specifika, Přínos práce pro daný obor.....	20
4.1 Popis díla.....	20
4.2 Technologická specifika	21
4.3 Přínos práce pro daný obor.....	22
5 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	24
6 Resumé	27
7 Seznam příloh:	29

1 Mé dosavadní dílo v kontextu specializace

Motto: *„Fotografování znamená v dané chvíli, zlomku vteřiny, vidět jak fakt, tak přesné sestavení vizuálních forem, které tento fakt vyjadřují. Znamená dát hlavu, oko a srdce do jedné linie pohledu.“*

Henri Cartier-Bresson

Když moje dcera vzala do ruky tužku a začala kreslit své první kresby¹, při pohledu na ně jsem si uvědomila cosi nového a pro mě podstatného. V čarách na papíru jsem rozeznávala ty, které již dávno vepsala do mé kůže v podobě strií, když ještě rostla v mém těle.

Celý připravovaný časosběrný cyklus fotografií tak získal nový rozměr, ten, který mi stále chyběl a dlouho zůstával skryt. Všechny pojmy, slova, se kterými jsem pracovala v průběhu uplynulých tří let, dostaly význam a hlubší sdělení: čas, tělo, cit a pocit, mateřství, vůle, sebeuvědomění, sebereflexe, ale i kontakt, komunikace, důvěra, Slova se mění a nabývají stále nových významů. Slovo umění je odvozeno od slovesa umět, není to tedy něco samozřejmého. Umění souvisí s chápáním, věděním a moudrostí. Umění spočívá ve schopnosti hledat ve všech prožitcích a událostech našeho života.

Tou událostí mého dosavadního života bylo narození dcery. To ovlivnilo nejen praktickou část – tedy focení samotné, ale celý průběh navazujícího magisterského studia. Zpočátku jsem sama nepředpokládala, že udržet hranici mezi studiem a mateřstvím bude tak obtížné, a protože jsem brzy poznala, že to nelze, snažila jsem oba rozdílné světy propojit a sobě tak blízkému tématu se nevyhýbat, naopak.

¹ Obr. Příloha 1

Vždyť ani nebylo proč. Již během bakalářského studia jsem se ve svém díle zabývala v podstatě výhradně lidským tělem a netradičním pohledem na něj. I bakalářská práce „*Inside out*“² z anglického překladu „naruby“ byla dokumentem zaměřeným na lidské tělo, práce využívá zachycení tělesné aktivity – tance, ale v mém dosavadním díle jsem se zabývala lidským tělem i jako objektem či jeho proměnami. A v zobrazování lidského těla jsem pokračovala během celého navazujícího studia ještě intenzivněji a s jasným záměrem společenského přesahu.

1.1 Semestrální práce během studia

Hned v prvním ročníku jsem vytvořila projekt na téma „*Kontaktní rodičovství*“³ (anglicky attachment parenting) za účelem dokumentování rodin, které vychovávají své děti kontaktně a s respektem. V kontaktním rodičovství jde o přirozený a intuitivní přístup k péči o děti a k výchově, založený především na vzájemné komunikaci, na vnímání podnětů dítěte, citlivém reagování na ně a na důvěře. A důvěra byla to důležité, co jsem si musela získat u rodin, se kterými jsem pracovala, protože se jednalo o pravidelné návštěvy několika z nich. Vznikla tak kniha, v níž snímky jsem doplnila textem vystihujícím myšlení a zásady rodičů, ale také podpůrné skupiny, jejímž úkolem je zajišťování podpory, dodávání jistoty v případě problému či pouhého tápání a pochopení na nastoupené cestě.

Téma kontaktního rodičovství bylo pro mne samotnou nové a neznámé stejně jako pro většinovou společnost, zároveň velice silné, které mě i osobně ovlivnilo v přístupu k výchově dcery. Právě např. nošení dítěte mi umožnilo fotografování jen s malou mírou omezení. To se paradoxně netýkalo vlastního procesu, nýbrž společenské /ne/tolerance. Ne každý byl ochoten přijmout

² Obr. Příloha 2

³ Obr. Příloha 3

časová omezení respektující potřeby dítěte či to, že na focení jsem nepřicházela sama, nýbrž s „klokanem“ na hrudi. To v té době přijímaly převážně pouze jiné matky, případně jejich rodiny a mně tak vlastní role matky umožnila poznat svět, do kterého bych jen těžko pronikla.

Další, podobně laděné téma zaměřené na mateřství, bylo zpracování antireklamy „*Kojení na veřejnosti*“⁴. Protože jsem byla sama kojící matkou a prakticovala jsem tzv. kojení na požádání, zaznamenala jsem, že ne všichni lidé vnímají kojení jako zcela přirozené, že pohled na kojící ženu jim nemusí být příjemný, někdy budící až pohoršení. A tak jsem vytvořila sérii fotografií, kdy ve veřejném prostoru seděla nebo stála kojící žena zakrytá papírovým pytle. Cílem této antikampaně bylo probudit zájem veřejnosti, aby si přítomní lidé mohli uvědomit situaci takové ženy, která si přeje během kojení splynout s okolním ruchem a „nevybočovat“ a pytel byl nástrojem, jak toho dosáhnout. Práce byla zařazena do výběru klauzurních prací a vystavena v galerii Vestředu.

Další semestrální práce (v zimním semestru druhého ročníku) měla korespondovat s vyhlášeným tématem: „Ladislav Sutnar a výstavní prostor“. Ladislav Sutnar (9. listopadu 1897 - 13. listopadu 1976), po němž je od roku 2014 pojmenována Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara Západočeské univerzity v Plzni byl a je nazýván "génus kompozice". V květnu 2015 byl v Galerii města Plzně vystaven jeho slavný cyklus ženských aktů – Venuší vyznačující se dokonale funkčním tvarem a tendencí posunutí ženského těla do roviny sexuálního, masově působivého idolu. Já jsem oproti dokonalosti a ladným křivkám sutnarovských Venuší nafotila sérii reálných žen, jejichž společným znakem bylo „prodělané“ mateřství⁵. Jako modely mi stály „Venuše“ bez rozdílu věku, tělesných proporcí, různém časovém odstupu po narození

⁴ Obr. Příloha 4

⁵ Obr. Příloha 5

dítěte. Zaměřila jsem se na „nejproblematictější“ partie jejich těl, které zůstaly po porodu zdeformovány a ztratily tak vnější krásu, jakou disponují ženy, které považují muži za přitažlivé. Leckterá žena se stydí za vnější znaky svého mateřství, snaží se je zastříit. *„Často máme o svém těle ideální představu, která je proti naší přirozenosti. Krásné je každé tělo, vyzařuje-li skrze ně lidské nitro.“* (Grún, 2010, s. 43). Jako finální výstup jsem vytiskla galerijní publikaci k dané výstavě a pohlednice. Součástí publikace byla vytvořená maketa výstavního prostoru a jednotlivé fotografie.

Bylo to další dílo s předponou „anti“, u něhož jsem nacházela společenský přesah – vnímání sebe sama ve své nedokonalosti. *„V důsledku nedokonalosti světa jsme my všichni nedokonalí“.* (Dalajláma).

V letním semestru jsem zpracovávala téma „Dokument“ a opět jsem v něm našla možnost vyjádřit se svou prací ke společenskému tabu – tentokrát psychiatrickému onemocnění mladého člověka⁶. Začala jsem pravidelně dojíždět na návštěvy do psychiatrické nemocnice v Dobřanech. Zaznamenávala život v léčebně mého bývalého spolužáka a kamaráda. Fotografie jsem pořizovala průběžně jak z vlastních cest, tak z prostředí, kde byl v té době hospitalizovaný můj bývalý spolužák a kamarád. Snažila jsem se zaznamenávat útržky jeho života „tam“ za plotem. Převážně se jednalo o neostré a rozmazané momenty, fotografie zobrazují mé emoce během první zkušenosti s tímto prostředím nemocí, snahou předávat aspoň nějakou podporu psychicky nemocnému člověku. Postupně tak vznikl fotografický dokument. Fotografie jsem použila do knihy, doplnila texty „staženými“ z jeho facebookového profilu. (během pobytu si psal „poznámky“). Konec knihy tvoří už pouze text, písmena a chaos, který se po celou dobu ukrýval v jeho hlavě. Kniha nemá dokončenou

⁶ Obr. Příloha 6

vazbu, jelikož v momentě ukončení projektu, kamarád – pacient stále pokračoval v léčbě. A proto jsem neuzavřela ani knihu, aby zůstala stále otevřená stejně jako jeho zdravotní stav (bez konce).

Pro zimní semestr mého třetího ročníku bylo vyhlášeno společné téma pro všechny obory: „Únor 48“ a jeho kulaté „výročí“. Pracovala jsem s myšlenkou srovnání architektury té doby a současné a zároveň společenského postavení dělníka. Zaujala mě možnost vytvořit dílo kombinací archivních snímků z internetu, kdy jsem se zaměřila na staré tovární budovy a mnou nafocených fotografií dnešních, mnohasetmetrových hal ve tvaru kvádrů. Hlavní myšlenkou bylo poukázat jak na architektonický rozdíl, kdy kolem roku 1948 vznikaly zajímavé průmyslové stavby, jež byly součástí měst a tehdejší společnosti, kdy dělník byl uznávaným proletářem.⁷

Naproti tomu v dnešní době novodobé „fabriky“ zabírají další a další ornou půdu dřívějších polí, vyrůstají stranou měst, kam se k nim budují nové silnice, aby dělníci se do nich mohli dostat, kam lidé jsou hromadně sváženi a skončí-li investiční pobídka, mnohé zůstávají prázdné. Vznikají továrenská města v okolí dálnic a za městy se budují nové předměstí včetně ubytoven, hotelů pro cizince, speciální dopravy pro zaměstnance, kteří si musejí zvyknout na nepřetržitý pracovní režim.

Mým cílem bylo porovnat rozdílný stav a přístup v rozdílné době. Celkem jsem vybrala devět snímků z každé doby, vytiskla je na jeden list papíru ve formátu 90x40cm se záměrem zviditelnit rozdíl.

⁷ Obr. Příloha 7

Nedílnou součástí posledního semestru byla ukázka rozpracovanosti diplomové práce.⁸

Nejblíže k tvorbě konečné podoby diplomové práce však měla svým pojetím výše uvedená semestrální práce „*Anti*“ Sutnar“, stala se jejím předobrazem. Při postupném zpracovávání jsem se utvrdila ve své počáteční představě, že bych ráda téma mateřství posunula ještě dál, že k tomu mám jedinečnou příležitost tím, že dokončím časosběr fotografií, které jsem začala fotit ve třetím měsíci těhotenství. To, že dlouhodobě – prakticky po dobu šesti let, je objektem mého zájmu lidské tělo v různých situacích a podobách, jsem zmínila hned v úvodu. Nikdy jsem však před objektivem nestála já sama a do té doby si neuměla představit, že bych fotografie svého vlastního těla, byť umělecky zpracované, prezentovala na veřejnosti. Musela jsem se vyrovnat se skutečností, že jsem se rozhodla pro tak intimní zповěď, že námětem diplomové práce se stane vlastní nedokonalé tělo.

1.2

Samozřejmě jsem hledala podporu pro tak velké rozhodnutí v jiném uměleckém zpracování a narazila jsem na hru „*Tělo*“ autorky Eve Ensler, kterou nastudovalo Intimní divadlo Dáši Bláhové. Autorka „*vyzpovídala řadu různých žen a z jejich autentických zážitků a příběhů zkomponovala ten svůj – ryze osobitý a výsostně divadelní*“... „*To, co je spojuje, je příběh jejich těla a jejich způsobu přijímání této ne vždy dokonalé součásti nás samých. Naše ideální tělo, tak jak ho vidíme v našich představách a naše reálná tělesná schránka, ve které žijeme naše životy, mohou být dvě tak diametrálně odlišné věci....*“

Druhou inspirací, tou dávnější, pro mě byly časoměrné dokumenty Heleny Třeštíkové (22. června 1949) s tematikou mezilidských vztahů a různých

⁸ Obr. Příloha 8

sociálních problémů. Se zájmem jsem sledovala cyklus *Manželské etudy* (1987), *Manželské etudy po 20 letech* (2006) a *Manželské etudy po 35 letech* (2017). Líbila se mi časová linka, která procházela reálnými životy aktérů filmového dokumentu. Pani režisérka zpracovala i cyklus *Ženy na přelomu tisíciletí* (2001 – 2002). Časosběrný dokument René doprovází slovy: „*Všechny záběry filmu jsou přísně autentické, bez inscenování, bez hraní a bez komentáře.*“

Časosběrný má v kořenu slova čas a čas je důležitou veličinou i v mé tvorbě. Čas je jednou z fyzikálních veličin a určuje okamžik na časové ose. Zajímavější pro mě je, že čas má zásadní význam pro lidský život, který je z povahy věci časově omezený. „*Čas je napočítaný pohyb ve vztahu k před a po.*“ (Aristoteles). Řekové mají pro čas dvě slova: *chronos*, čas, kterého je vždy příliš málo, je to čas, který nás požívá, který pocítujeme jako nepřítele a *kairos*, čas příjemný, znamenající příležitost a šanci. Vždy však záleží na nás a na našem postoji k němu, čas můžeme vědomě prožívat, v čase cítíme, v čase dýcháme, žijeme. A já jsem se snažila s vymezeným časem tří let nešetřit, ani s ním neplýtvat a věnovat ho oběma svým rolím studentky a matky plnohodnotně a v souladu. Že to bylo občas hodně těžké, nebudu zastírat.

2 Téma a důvod jeho tvorby

Motto: „*Všichni dospělí byli dětmi, ale málokdo si na to pamatuje.*“

Antoine de Saint-Exupéry

Antoine de Saint-Exupéry (29. červen 1900 – 31. červenec 1944) ve své knize Malý princ říká: „*Když jde člověk stále rovně, daleko nedojde ...*“. Tato slova jsem měla na mysli při rozhodování, jakou cestou při zpracovávání diplomové práce jít. Věděla jsem, jaké téma svých fotografií jsem si již dávno zvolila, že na nich stejně dlouho pracuji a hledala jsem pouze prostředek pro jejich co nejlepší prezentaci, aby celý cyklus vyzněl tak, jak jsem si představovala.

Zvolila jsem autorskou knihu, svébytný žánr na pomezí literatury a umění, jemuž se věnují nejen knižní grafici, ale i další výtvarníci včetně fotografů a který je součástí umělecké tvorby od druhé poloviny 20. století. Dle mého názoru ona jediná dokáže udržet intimitu snímků a současně vytvářet ucelený soubor pohledu na ženu – milující matku. Zároveň zachovává možnost se knihy dotýkat jako samostatného objektu, v klidu, dle vlastního tempa, může divák obracet jednotlivé listy, prohlížet si fotografie a co bych si jako autorka přála, přijmout obsah knihy.

V sérii snímků, které jsem pořídila mezi roky 2015 – 2018, jsem chtěla ukázat proces, kterým prošlo nejen moje tělo, ale i já jako osobnost. Již při vstupu do prvního ročníku navazujícího magisterského studia jsem znala skutečnost, že jsem těhotná, že čekám svoje první dítě. Proměny svého těla jsem začala zaznamenávat od třetího měsíce těhotenství (květen 2015), nejprve pouze pro sebe a po přijetí k dalšímu studiu již záměrně s cílem fotografie využít jako časosběrný dokument pro závěrečnou práci.

Můj námět byl zpočátku ryze osobní, ale záhy jsem dostala potřebu se k němu veřejně vyjádřit, zaujmout postoj ke skutečnosti, která je veřejně přijímána a to, že ženské tělo krátce po porodu ztrácí na kráse, že syrová fotografie odkrývá realitu až příliš a my nejsme ochotni se na ni dívat, natož ji přijímat – mne nevyjímaje. Ale zároveň se pro mě stalo fascinující, jak se ženské tělo dokáže rychle přizpůsobovat rostoucímu plodu, jak povoluje kůži, mění se obvod i objem, jak roste spolu s dítětem. Moje tělo procházelo proměnou jeho struktury, zapříčiněnou proměnou vnitřku – růstem dítěte a já si uvědomovala promítání vnitřního uspořádání do struktury vnější – viditelné okem, vzájemné ovlivňování, vytváření celku, který se proměňuje v čase neskutečnou rychlostí. Pociťovala jsem velice silně jedinečnost těchto změn, měla potřebu zachytit proměny struktury těla a kůže, roztahování a zpětné stahování a vše uchovat.

Ve své bakalářské práci jsem napsala: *„Je pro mě fascinující moment zachycení okamžiku, to neopakovatelné, hluboce existenciální „Teď a tady“. Chceme-li popsat fotografii, potřebujeme mnoho slov k vyjádření viděného. Zmáčknutí spouště fotoaparátu trvá méně než sekundu a získáme svědectví přetrvávající roky. Dokážeme-li uchopit přítomnost, získáváme minulost pro budoucnost a o to se právě snažím, dát snímkům duši.“* Tato slova jsem si vypůjčila i v tento moment, protože jejich platnost se mi potvrdila i při současné tvorbě a vnímám je ještě silněji. K fotografování vlastního těla a tématu nahoty jsem se pokusila přistoupit pohledem fotografa profesionála, který dokumentuje objekt, upozadit vlastní emoce, které se zcela nedaly potlačit při pohledu na snímky. Ano, jsem si vědoma, že mohou působit nelibě, syrově až surově, ale je na nich zachyceno vše, co se v mém těle a s mým tělem během tří let odehrálo, a že to bylo způsobeno něčím krásným – zrozením dcery.

Dnes, když se s odstupem času na fotografie dívám, přestávám je vnímat jako něco, za co bych se měla stydět, přestaly být fotografiemi „nelichotivých“ partií mého těla s intimními detaily, ale staly se památkou a vzpomínkou na 275 nezapomenutelných dní těhotenství, na jednotlivé etapy a momenty, které se během nich udály. Mým cílem bylo zachytit prchavé chvíle nás obou, které se už nevrátí a zdokumentovat tak významné období života se vší otevřeností. Staly se mým „fotografickým poznámkovým blokem“ dalších týdnů a měsíců, po které jsem je pořizovala až do jara roku 2018.

Georg Eastman, vynálezce a zakladatel Eastman Kodak Company, řekl v roce 1900 (sice při příležitosti zavedení kamery Brownie) slova všeobecně platná: *„Fotografie je tak zpřístupněna každému člověku, který chce zachytit obraz toho, co vidí. Takový fotografický poznámkový blok obsahuje trvalé doklady mnoha věcí, které vidíme v životě jen jednou, a dovoluje šťastnému majiteli, aby se ve světle domácího krbu vracel k výjevům, které by ve vzpomínkách jinak vybledly a ztratily se.“* (s. 347). Naopak Heinrich Kühn formuloval požadavek: *„aparát, stroj bez duše, musí být podřízen osobnosti a jejím požadavkům. Z řemeslníka se stává umělec...“* a svědčí tak o jeho víře ve fotografii jako uměleckou formu. (s. 387) a já si tak uvědomila proces, po který jsem se z fotoamatéra stávala odborně vyškoleným fotografem.

Postupně tak vznikala fotografická práce - série autoportrétů, zachycujících fragmenty mého těla, však s posunutými významy a vnitřním obsahem. Zvolila jsem formu klasické knihy s použitím důrazu na grafické provedení obrazu tak, aby nebyl zároveň příliš dotčen můj stud. Zbývalo jen vyrovnat se s faktem, že mé tělo bude moci vidět „každý“, kdo knihou bude listovat.

A proč jsem knihu pojmenovala *„První kresby“*? V mé mysli vyvstala otázka, kterou jsem si položila při pohledu na kresby své dcery. *„Kdy člověk dokáže*

zaznamenat vlastní stopu? Je to v momentě, kdy dokáže prvně uchopit tužku a něco nakreslit, napsat?” A uvědomila jsem si, že se pojem kresba dá použít už mnohem dříve, než když dítě vezme tužku prvně do ruky.

Každá žena, která v sobě nosí devět měsíců své dítě, si možná často ani neuvědomuje, že první stopy či kresby – každého jednoho z nás – si nese matka na svém těle. Každé ženě matce zůstanou ať drobnější či výraznější stopy na těle v podobě strií, prasklinek v kůži, změnou hmotnosti, tvaru těla, jizvami po lékařském zákroku v podobě císařského řezu či nástřihu. Všechny tyto momenty se zapisují do kůže a zanechávají v ní stopu jako tužka na papíře, dokonce vzhled strií může připomínat první čáry dítěte. Ty pak dokreslují narativní strukturu mé práce.

3 Proces přípravy, proces tvorby

Motto: *„Nejsem instinktivní, ale spontánní. Stavím se přímo před věc a celou svou intelektuální výzbrojí, odvahou vlastního stanoviska a zkušeností vyslovuji se k ní. Riskuji a oddávám se cele věci. Mám vědomí, ale nechávám pracovat i nevědomí. Nechávám fungovat bez zábran celý svůj psychický automatismus, ale kontroloju ho rozumem a svou nabytou kulturou.“*

Anna Fárová (1976)

Již v předchozích kapitolách jsem popisovala, že motivem volby tématu bylo vlastní mateřství, od jeho počátku v roce 2015 do začátku letního semestru akademického roku 2017/18.

Jednalo se v podstatě o tříletý, časosběrný projekt dotýkající se mého osobního života, s nímž je má fotografická tvorba neodlučitelně spojená. A znovu se vrátím k pojmu času. Ve zpracovávaném textu *„Svět, který malujeme“* se mě nejvíce dotkla kapitola pojednávající o *„orientovanosti a kumulaci času v souvislosti s procesuálností a transformací kvalit strukturní existence“*. Má práce se týká proměny tělesných struktur v čase (jak i vyplývá z předchozích kapitol) a procesuálnost s vývojem, vznikem nových a zánikem starých struktur úzce souvisí. I když se vše týká zrodu jednoho života, v matčině těle proběhnou milióny menších proměn a celková struktura jejího těla se přizpůsobí k vývoji dítěte. Procesuálnost je dvojí – matka – dítě, ale zároveň jednotná, víc než úzce propojená. V průběhu těhotenství a po narození dítěte ubíhá čas jinak – rychleji a tělo musí tuto rychlost zaznamenat a v ní obstát. V tom vnímám jedinečnost, neopakovatelnost a nabízím ji se vší otevřeností. Jde o tvorbu velmi osobní, fotím své vlastní tělo. K tomu mě vede niterné nutkání vypořádat se s tím, co se mě tak silně dotýká a můj soustavný zájem tvořit prostřednictvím fotografování jsem učinila jedním ze svých vyjadřovacích prostředků. *„Fotografie má*

schopnost pracovat s gestem a detailem a může, jak říká Walter Benjamin „přinést takové výrazy které nejsou dostupné nahému oku, ale pouze objektivu.“ (tělo a fotografie, s. 75). K čemu se pokouší fotografie těla dostat, je právě oblast syrové existence, z níž se věci rodí.

Motivací k mé práci nebyla promyšlená racionalita, protože kdybych měla na mysli všechny následné složitosti, možná bych ani nebyla schopna začít tvořit. V případě vzniku fotografií vztahujících se k diplomové práci pro mě nebylo důležité myslet na interakci s divákem, ale vznikaly tak, jak to bylo důležité pro mě. Fotografický obraz (hlavně kůže) si zachovává pravdivost a závislost na zobrazené realitě, aniž bych ji měnila, odstraňovala podružné detaily či upravovala barvy. Nechtěla jsem vytvářet obrazy uměle zkonstruované, v nichž se stírají hranice mezi skutečností a fikcí. U lidí je všeobecně vnímána kůže jako určitá hranice mezi vnějším a vnitřním světem. To, co máme v sobě (pod kůží), je náš vnitřní svět.

Teprve později, při jejich opětovném prohlížení a následném zpracování, jsem našla jejich širší význam a příležitost vlastní fotografickou prací obohatit téma ženy a jejího mateřství o nové pohledy.

3.1

Nafocený materiál, který začal postupně vznikat, jsem shromažďovala s vědomím, že další pokračování ve studiu s narozeným dítětem nebude jednoduché a bude zapotřebí využít každou možnou chvíli. Fotografovat proměnu vlastního těla bylo nejen zajímavé a terapeutické, ale i praktické, jelikož jsem za ním nemusela nikam odcházet a měla ho neustále k dispozici.

Když jsem byla pevně rozhodnutá, že v započatém projektu chci pokračovat za účelem zpracování závěrečné práce, konzultovala jsem volbu tématu a formu jeho zpracování se svým vedoucím diplomové práci MgA. Vojtěchem

Aubrechtem. Poměrně náročné bylo udržet si hranici mezi kýčem a uměleckým zpracováním fotografií zaměřených na těhotenství, kojení a ženský akt. Rozhodně jsem nechtěla, abych nenechala strhnout nerealistickým pohledem a vytvářela jen nějaké „snové“ pohledy na těhotné či kojící ženy, které často vidáme, např. v díle Ivett Ivens⁹. Na druhou stranu je pravdou, že sami ženy takové fotografie „na památku“ vyžadují.

Jediné, co mě neustále trápilo, byla myšlenka, jakým směrem zvolené, až příliš intimní, téma posunout dál, jak fotografie umělecky zpracovat a hlavně – čím projekt ukončit, aby měl nějakou vypovídající hodnotu, aby nezůstal pouhým „fotografickým poznámkovým blokem“. Při hledání vlastní cesty jsem se potkala s logoterapeutickým přístupem Viktora Emanuela Frankla (26. března 1905 - 2. září 1997), zakladatelem existenciální analýzy a jeho ústředním pojmem „vůle ke smyslu“. *„Dnešní člověk žije přesycený podněty a potřebuje se učit rozlišovat, co pro něho je a co není podstatné, co pro něho má a nemá smysl, za co má a za co nemá nést zodpovědnost. Člověk je zodpovědný za to, aby film, rozhlas, kniha, časopis a všechno, co má vliv na masy, nebyly jen symptomy dnešní nemocné doby, ale aby byly léčebným prostředkem.“* (V. E. Frankl, 1971). Tento citát se stal mým přáním, k jeho naplnění jsem se snažila přiblížit.

Mapovala jsem každé nové období – počátek těhotenství, jeho průběh, období předporodní, šestinedělí, dlouhé, šestnácti měsíční období kojení – během něho i po. A vzhledem k tomu, že šlo o mou první zkušenost, bylo pro mě nové „VŠE“. Poznatky teoretické i praktické se mísily s emocemi, obavami, radostmi, prvními zkušenostmi, které s sebou nesly i zvyšující se jistotu vlastního konání a dalšího rozhodování.

⁹ Ivette Ivens | Photography. *Ivette Ivens / Photography* [online]. Dostupné z: <http://www.ivetteivens.com/>

4 Popis díla, Technologická specifika, Přínos práce pro daný obor

Motto: *„Vždycky mě zajímalo stopovat rysy fotografického autorství. Paradoxně nikdy žádný fotografický aparát (byť neexistující – viz fotogramy) nepomohl ani nezabránil člověku vytvořit jedinečné fotografické dílo, ať už šlo o dírkový aparát, kinofilmový přístroj, zrcadlovku, velkoformátovou kameru se stativem, sofistikovaný digipřístroj atd.*

Anna Fárová (2006)

4.1 Popis díla

Jako téma závěrečné graduační práce jsem si zvolila vytvoření tematické fotografické publikace zaměřené na dlouhodobou dokumentaci proměny vlastního těla.

Ve svých fotografiích týkajících se zobrazení vlastního těla kladu silný důraz na co nejdetailnější, až naturalistické zpracování, na barevnost kůže se všemi záhyby a křivkami. Snímky se odehrávají teď a tady, působí přímo a fyzicky. Práce je tedy zaměřena na jedno tělo a jeho záznam v různých polohách. Většina snímků vznikala na posteli, na různě barevných prostěradlech. Struktura látky a tvořící se drapérie slouží zároveň jako pozadí.

K lepšímu vyjádření si vypůjčím slova Daniela Justa z publikace *tělo a fotografie*: *„Fotograf, který nechce pouze předávat rozpoznatelný objekt, opouští svět identifikace a rozpoznávání a otevírá svět procesů, nastáváníí a stávání se jinými. Tento svět otevírá jak pro sebe, tak pro vnímatele. Tvůrčí fotografie těla musí tělo zachycovat nevšedně,“* (s. 76).

4.2 Technologická specifiká

Všechny snímky jsou, možná překvapivě, pořízeny mobilním telefonem. Záznam, který tak zůstává, byl pro mne (díky možnostem tohoto média) nejvíce přijatelný.

To, že fotografie nejsou dokonale ostré, dochází u nich k digitálnímu šumu, rozmazání, že nemají dostatečné rozlišení, byly vše kritéria, proč jsem se rozhodla u používání fotoaparátu v mobilním telefonu zůstat po celou dobu tvorby.

Jedná se o fotografie, u kterých jsem chtěla udržet vysokou míru intimnosti a díky technickým nedokonalostem se pro mne staly ještě více osobnější. Jejich uspořádání do fotografické publikace umožní divákovi – „vnímateli“ - detailnější pohled zblízka, ... *„otevívá prostor pro vibrace, rezonance a rytmy“*, jejichž výsledek může být příjemný. Rozměr knihy je 22 x 19 cm. Při hledání optimální velikosti jsem zkoušela tisk fotografií i ve větším měřítku, ale docházelo tak (dle mého názoru) ke ztrátě intimnosti, kterou jsem si přála udržet.

Tiskla jsem na papír, který je také vhodný pro kresby dcery, jimiž jsou fotografie v druhé polovině knihy doplněny. „Čáry“ – stopy - jsou kreslené pastelkami, kdy barvy i umístění si vybírala dcera sama. Jsou vždy originální, proto každá další vydaná kniha by se stávala originálem. Důležitou součástí většiny autorských knih je jejich obal, schránka, ve které jsou uloženy. U té moje je úvodní stránka knihy propojena s fotografií a naskenovanou malbou, která se do snímku promítá.

Knihy je výsledkem tříletého projektu a jeho završením. Zahrnuje fotografie s originálnějším pohledem a přesahem v podobě kreseb dítěte.

Grafické uspořádání knihy je chronologicky řazené od května 2015 do současnosti doplněné krátkým textem a datумы pro lepší přehled a pochopení myšlenky. Kniha je tištěná barevně a ručně šitá.

4.3 Přínos práce pro daný obor

Opět si dovolím použít nadpis závěrečné kapitoly publikace *“Svět, v němž se ocitáme a který zobrazujeme”*. Je důležité si uvědomit, že chápání umění a vnímání obrazů, tedy i fotografií, které tvořím, je ryze individuální, že se odvíjí od vlastní zkušenosti, společenské konvence. Není důležité a ani není možné nalézt jedno správné sdělení, ale pouze to vlastní. Jako autorka předkládám svůj subjektivní pohled a nemám ambici předkládat výklad, který by byl jediným správným, spíš mi jde o uplatnění ženského pohledu

Každé setkání, každá interakce mezi divákem a sérií fotografií zobrazujících proměny jednoho těla v čase, kdy se ze ženy stává matka a kdy tělo tuto proměnu navždy v sobě zaznamenává „sem a zase zpátky“ proběhne jistě jinak.... Za mojí snahou změnit vnímání vlastního těla včetně vypořádání se se sdílenou nahotou, byla v podstatě i síla kreativní s touhou pokusit se „rozpouštět“ to ustavené a vytvořit NĚCO nového.

Cílem celé práce kromě vlastní sebereflexe, bylo přinést prožitek z uměleckého zpracování obav ze ztráty původního vzhledu těla, zprostředkovat osobní prožitky řečí fotografie, uplatnit ženský pohled zkoumající věčné hodnoty i lidskou duši... Dala jsem prostor k vyjádření se i své dceři, o které knížka v podstatě také je. Víím, že aby dítě bylo šťastné, potřebuje: zázemí, vzor, respekt k vlastní cestě, svobodu, radost, tvořivost a lásku.

A třeba se mi podaří i vybídnout k filozofickému zamyšlení nad tím, kdy se dá hovořit o prvním záznamu - stopě - každého z nás.

Důležité je pro mě také to, co přijde potom, jaké otázky moje dílo vyvolá a v nejlepším případě jakou diskuzi přinese, zda vytvořený umělecký výstavní soubor přispěje k přímému propojení s rozvojem občanské společnosti.

Tím nastává moment, kdy fotografie neslouží jen jako objekt, ale jako podnět k dalšímu přemýšlení nad tím? To už si odpoví každý sám.

5 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

a) Knižní a periodická literatura

1. STEHLÍKOVÁ BABYRÁDOVÁ, Hana. *Symbol v dětském výtvarném projevu*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004, ©1999. 132 s. Spisy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně; sv. 91. ISBN 80-210-3360-6.
2. BIRGUS, Vladimír a MLČOCH, Jan. *Česká fotografie 20. století*. Praha: KANT, 2010. 390 s. ISBN 978-80-7437-026-7.
3. DRAPELA, Victor J. *Přehled teorií osobnosti*. Překlad Karel Balcar. Vyd. 1. Praha: Portál, 1997. 175 s. ISBN 80-7178-134-7.
4. FÁROVÁ, Anna, STEHLI, Iren, ed. a NOVÁK, Robert V., ed. Anna Fárová & fotografie: práce od roku 1956 = Anna Fárová & photography: from 1956 to the present. Praha: Langhans Galerie - PRO Langhans, 2006. 171 s. ISBN 80-902816-4-8.
5. GRÜN, Anselm. *Život je teď: umění stárnout*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. 132 s. ISBN 978-80-7367-749-7
6. PACHMANOVÁ, Martina, ed. *Tělo a fotografie: 1. ročník bienále festivalu Foto Praha-Kolín = Body and photography: the first biannual festival foto Praha-Kolín*. [Praha]: Aktiv volné fotografie, [1998]. 181 s. ISBN 80-902477-2-5.
7. *Tělo v československé fotografii 1900 - 1986*
8. The Georg Eastman House Collection, *Dějiny fotografie*.

b) Internetové zdroje

1. Kontaktní rodičovství | Kontaktní rodičovství. *Kontaktní rodičovství | Kontaktní rodičovství* [online]. Copyright © 2018 Kontaktní rodičovství [cit. 22.04.2018]. Dostupné z: <http://kontaktnirodicovstvi.cz/>
2. Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara - Ladislav Sutnar - Venuše a Inspirace Sutnar. [online]. Dostupné z: <https://www.fdu.zcu.cz/cz/1219-ladislav-sutnar-venuse-a-inspirace-sutnar>
3. Eve Ensler: Suddenly, my body - YouTube. *YouTube* [online]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=bHLgTUV0XWI>
4. <http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/texty/zeny.htm>
5. Kniha jako umělecké dílo — ČT24 — Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © [cit. 22.04.2018]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1179826-kniha-jako-umelecke-dilo>
6. Psychosomatika odhalí, co se skrývá za nemocí či emocí - Žena.cz - magazín pro ženy. *Žena.cz - magazín pro ženy* [online]. Copyright © [cit. 22.04.2018]. Dostupné z: <https://zena.aktualne.cz/zdravi/psychosomatika-odhali-co-se-skryva-za-nemoci-ci-emoci/r~fed46f708f8e11e6b597002590604f2e/?redirected=1523488480>
7. Vančát Jaroslav: Svět, ve kterém (který) malujeme[online]. Copyright ©x [cit. 22.04.2018]. Dostupné z: <http://www.vancat.cz/svet/index.pdf>
8. Ivette Ivens | Photography. *Ivette Ivens | Photography* [online]. Dostupné z: <http://www.ivetteivens.com/>
9. Čas – Wikipedie. [online]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cas>

- 10.citaty.estranky [online]. Copyright © 2018 eStránky.cz [cit. 30.04.2018].
Dostupné z: http://www.citaty.estranky.cz/clanky/filosofie/peter-tavel_-hledani-smyslu-zivota-podle-v_e_frankla.html
- 11.Citaty [online]. Copyright © 2018 [cit. 30.04.2018]. Dostupné z:
<https://citaty.net/blog/citaty-z-maleho-prince-ktere-jsem-pochopil-az-jako-dospely/>
- 12.Intimnidivadlo. [online]. Copyright © 2006 [cit. 30.04.2018]. Dostupné z:
http://www.intimnidivadlo.cz/db-hra_telo/

6 Resumé

My theme was purely personal at the start, but i felt the need to publicly address it, to face the reality, which is generally accepted. The fact that female body loses its beauty shortly after childbirth and that the raw photography uncovers reality too much and we are not willing to look at it, nor accept it – including me. But at the same time it has become fascinating to me, how the female body can adapt to the growing fetus, how the skin loosens, the changes of circumference and volume, how it grows with the child. My body went through changes of its structure, caused by a shift within – the growth of a child and i was realizing the projection of the inner order to the outer structure – visible with the naked eye, mutual influence, creation of a whole, which changes in time with incredible speed. I very strongly felt the uniqueness of these changes, i had the need to capture the transformations of body and skin structures, expansions and contractions, save it all.

And why did i name the book „First drawings“? A question arose in my mind, which i asked myself, while looking at drawings from my daughter. „When is a person able to make their first mark? Is it in the moment, when they are first capable to grab a pencil and draw or write something?“ I realized, that the word *drawing* can be used much sooner, than when a child first grabs a pencil. Each woman, that carries a child for nine months, sometimes might not even realize, that the first traces or drawings – of each one of us – are carried on a mother’s body. All women – mothers are left with bigger or smaller marks on their bodies, in the shape of stretch marks, small cracks in skin, weight change, shape of the body, scars after surgical procedures like the C section or a cut-in. All of these moments are written in the skin and leave a trace in it as a pencil

does on a piece of paper. Stretch marks can even sometimes closely resemble the first lines a child draws. Those finish the narrative structure of my work.

I mapped each new period – start of the pregnancy, its course, prenatal interval, puerperium, and sixteen months long period of breast-feeding – during it and after. EVERYTHING was new to me, because it was my first time experiencing something like this. Theoretical and practical knowledge was mixing with emotions, fears, joys, first experiences, which carried with them an increasing certainty of my own actions and further decision making.

The goal of my thesis, besides self-reflection, was to bring an experience of artistic processing of fears of losing the original look of my body, to mediate personal experiences through photography, to apply a female point of view which examines eternal values and human soul... I gave the space for expression to my daughter as well, as the book is also about her. I know, that for a baby to be happy it needs a good environment, an example, respect to their own path, freedom, joy, creativity and love.

7 Seznam příloh:

1. Obr. Příloha 1 – První „čáry“ na papíře
2. Obr. Příloha 2 - Bakalářská práce „In side“
3. Obr. Příloha 3 – Semestrální práce – kontaktní rodičovství
4. Obr. Příloha 4 - Semestrální práce – kojení na veřejnosti
5. Obr. Příloha 5 – Semestrální práce – „Aniti Sutnar“
6. Obr. Příloha 6 - Semestrální práce - Dokument
7. Obr. Příloha 7 - Semestrální práce – Únor 1948
8. Příloha 8 – Rozpracovanost diplomové práce (použitý snímek)
9. Obr. Příloha 9 – Ivet Ivens
10. Obr. Příloha 10 – Nepoužitý snímek 1
11. Obr. Příloha 11 – Nepoužitý snímek 2
12. Obr. Příloha 12 – Nepoužitý snímek 3
13. Obr. Příloha 13 – Nepoužitý snímek 4
14. Obr. Příloha 14 – Nepoužitý snímek 5
15. Obr. Příloha 15 – Nepoužitý snímek 6
16. Obr. Příloha 16 – Nepoužitý snímek 7
17. Obr. Příloha 17 – Nepoužitý snímek 8
18. Obr. Příloha 18 – Nepoužitý snímek 9
19. Obr. Příloha 19 – Nepoužitý snímek 10
20. Obr. Příloha 20 – Nepoužitý snímek 11
21. Obr. Příloha 21 – Nepoužitý snímek 12
22. Obr. Příloha 22 – Nepoužitý snímek 13
23. Obr. Příloha 23 – Nepoužitý snímek 14
24. Obr. Příloha 24 – Ukázka knihy – titulní strana
25. Obr. Příloha 25 – Ukázka knihy
26. Obr. Příloha 26 – Ukázka knihy

27.Obr. Příloha 27 – ukázka knihy

28.Obr. Příloha 28 – ukázka knihy – kresby

29.Obr. Příloha 29 – ukázka knihy – kresby

30.Obr. Příloha 28 – ukázka knihy – kresby

¹ Obr. Příloha 1 – První „čáry“ na papíře

² Obr. Příloha 2 – Bakalářská práce „In side“

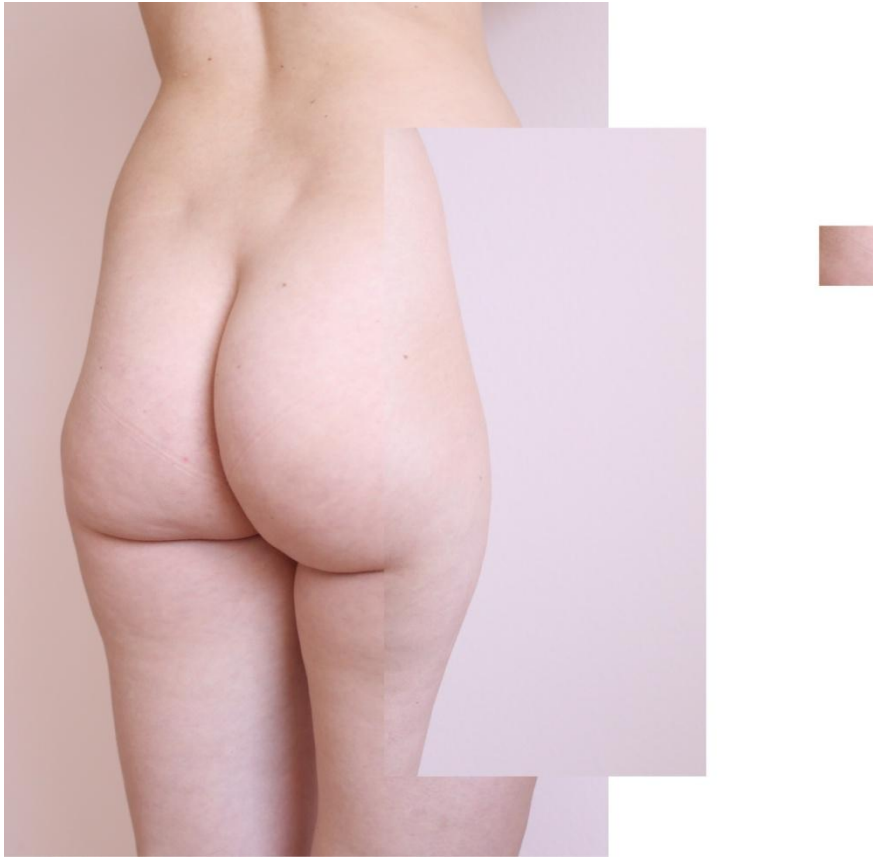
³ Obr. Příloha 3 – Semestrální práce – kontaktní rodičovství

⁴ Obr. Příloha 4 - Semestrální práce – Kojení na veřejnosti

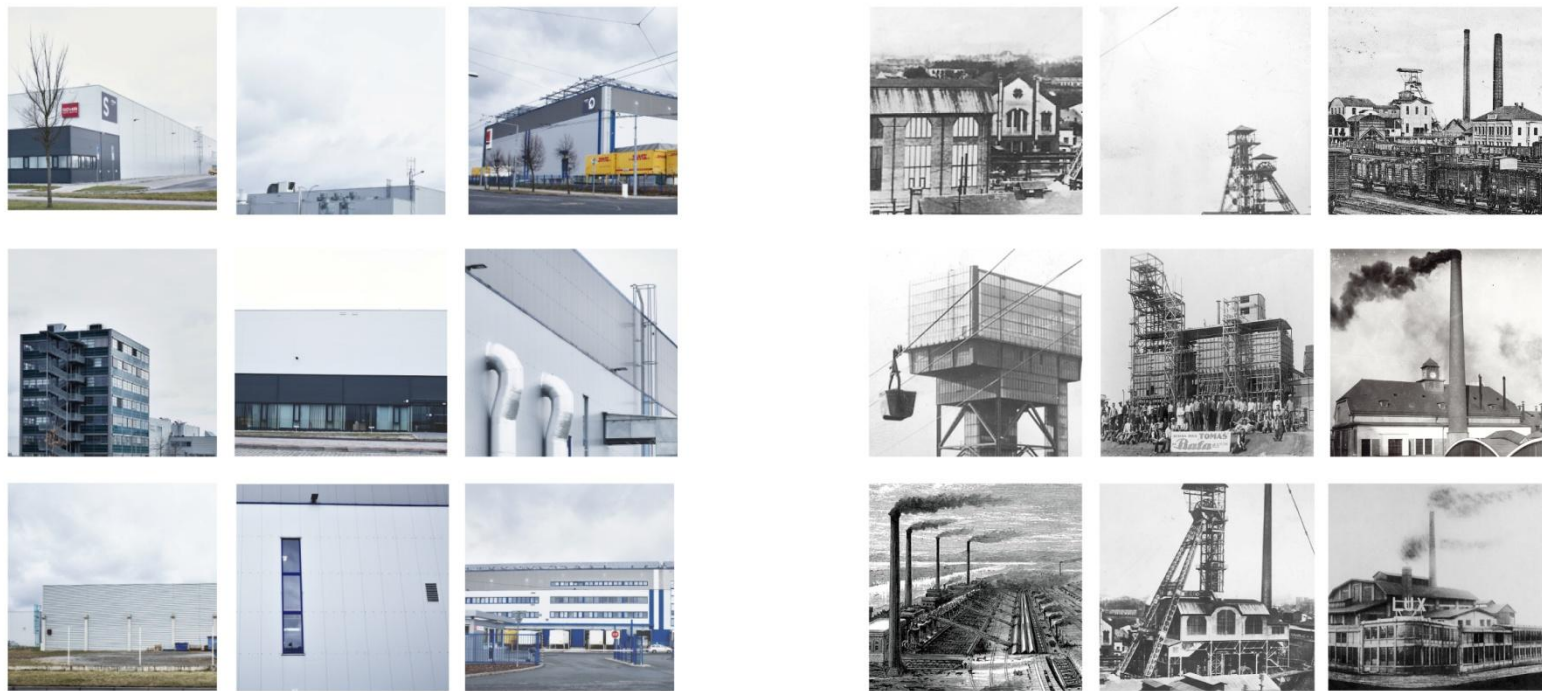
⁵ Obr. Příloha 5 – Semestrální práce – „Aniti Sutnar“

⁶ Obr. Příloha 6 - Semestrální práce - Dokument

⁷ Obr. Příloha 7 - Semestrální práce – Únor 1948

⁸ Obr. Příloha 8 – Rozpracovanost diplomové práce (použitý snímek)

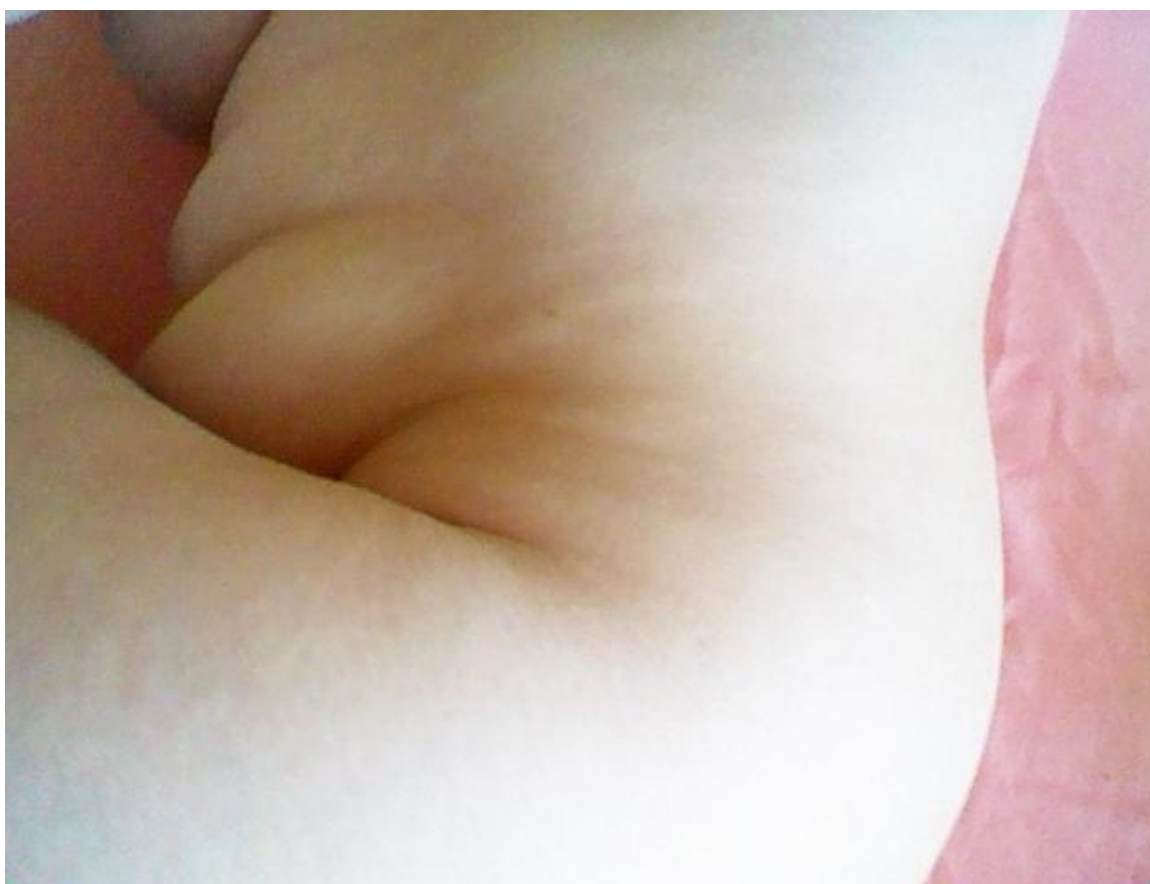

⁹ Obr. Příloha 9 – Ivet Ivens

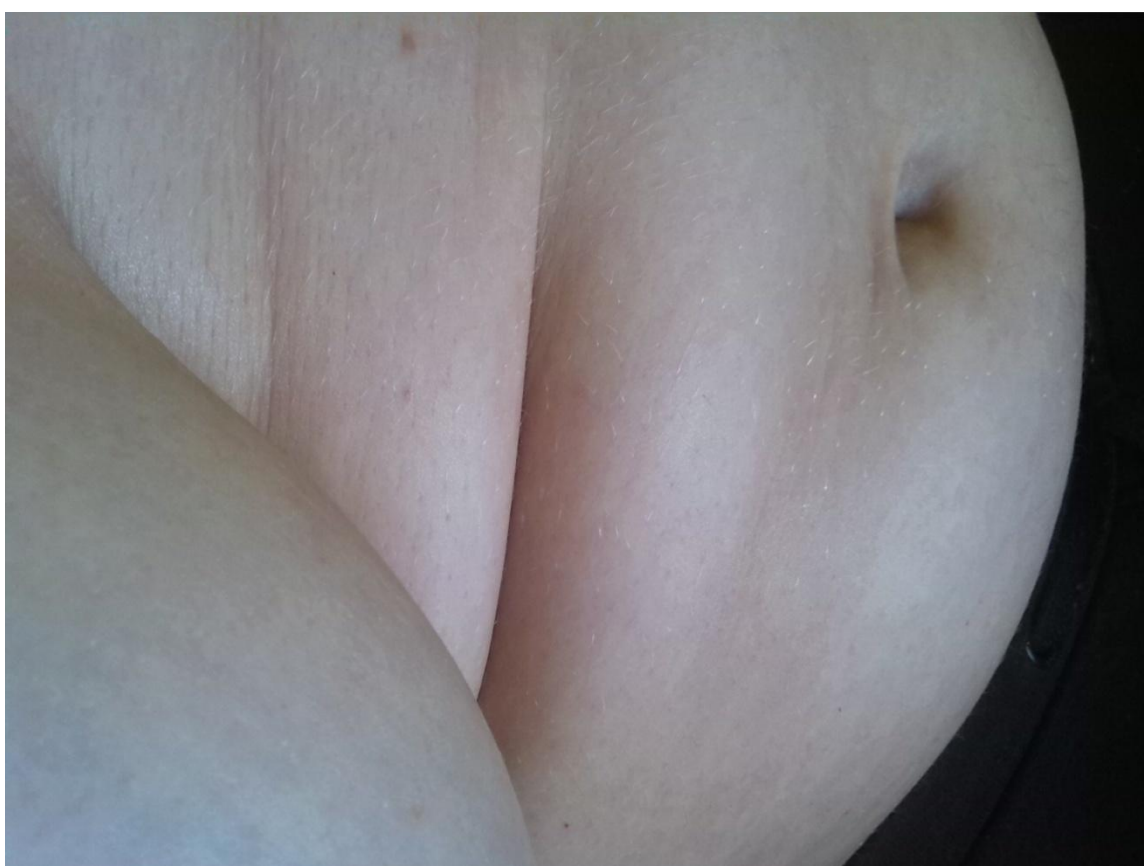

Ivette Ivens | Photography. *Ivette Ivens / Photography* [online]. Dostupné z: <http://www.ivetteivens.com/>

Obr. Příloha 10 – Nepoužitý snímek 1

Obr. Příloha 11 – Nepoužitý snímek 2

Obr. Příloha 12 – Nepoužitý snímek 3

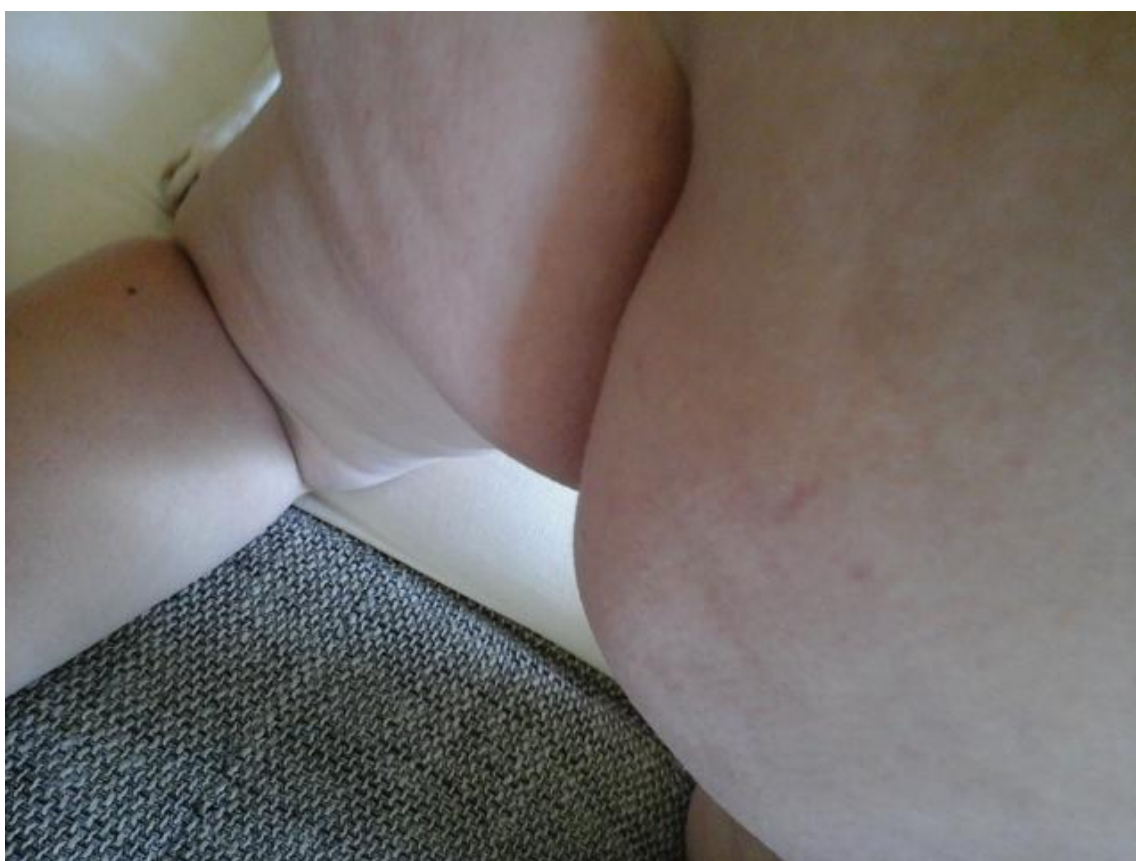
Obr. Příloha 13 – Nepoužitý snímek 4

Obr. Příloha 14 – Nepoužitý snímek 5

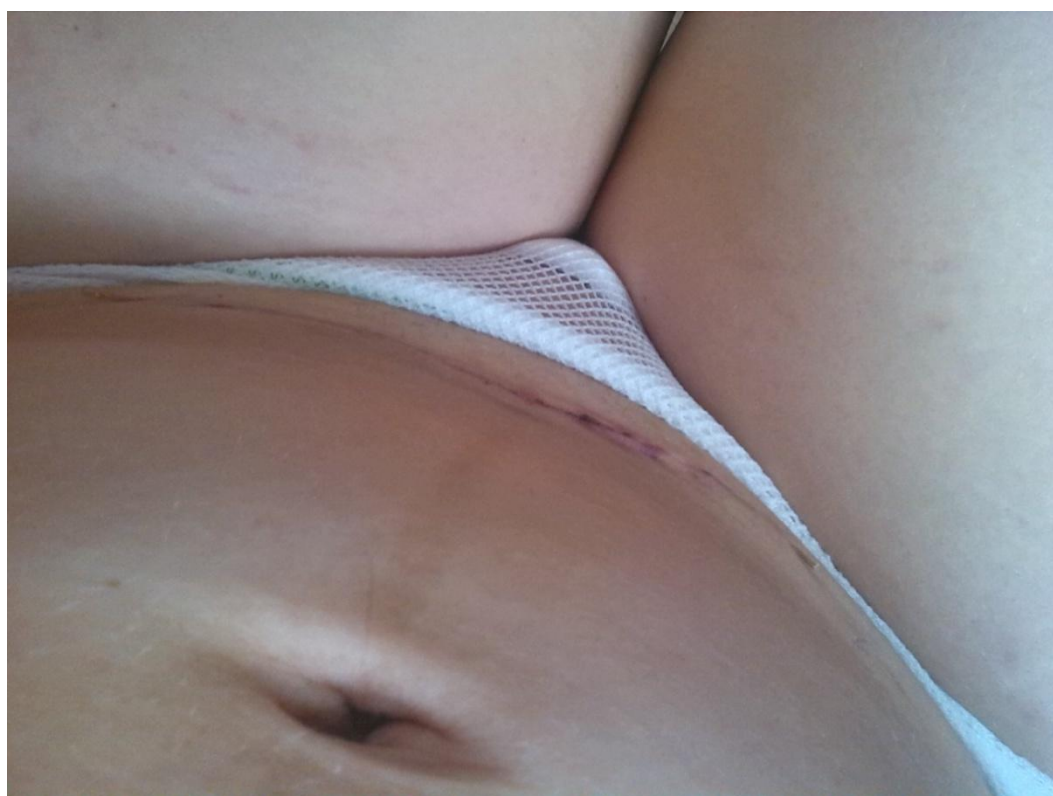
Obr. Příloha 15 – Nepoužitý snímek 6

Obr. Příloha 16 – Nepoužitý snímek 7

Obr. Příloha 17 – Nepoužitý snímek 8

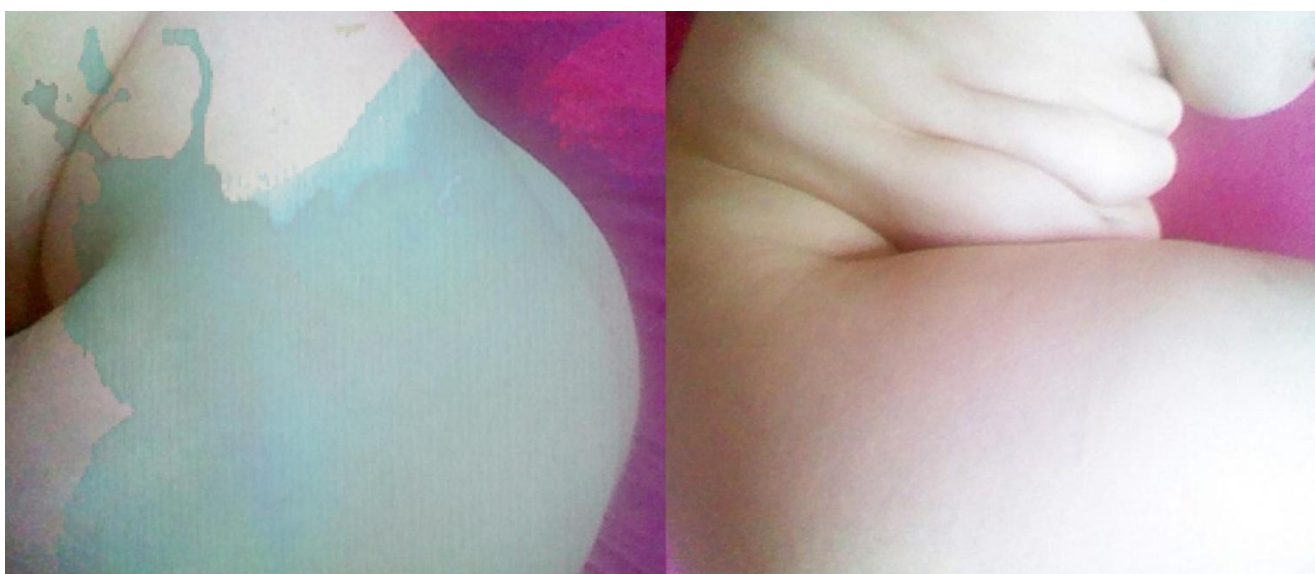
Obr. Příloha 18 – Nepoužitý snímek 9

Obr. Příloha 19 – Nepoužitý snímek 10

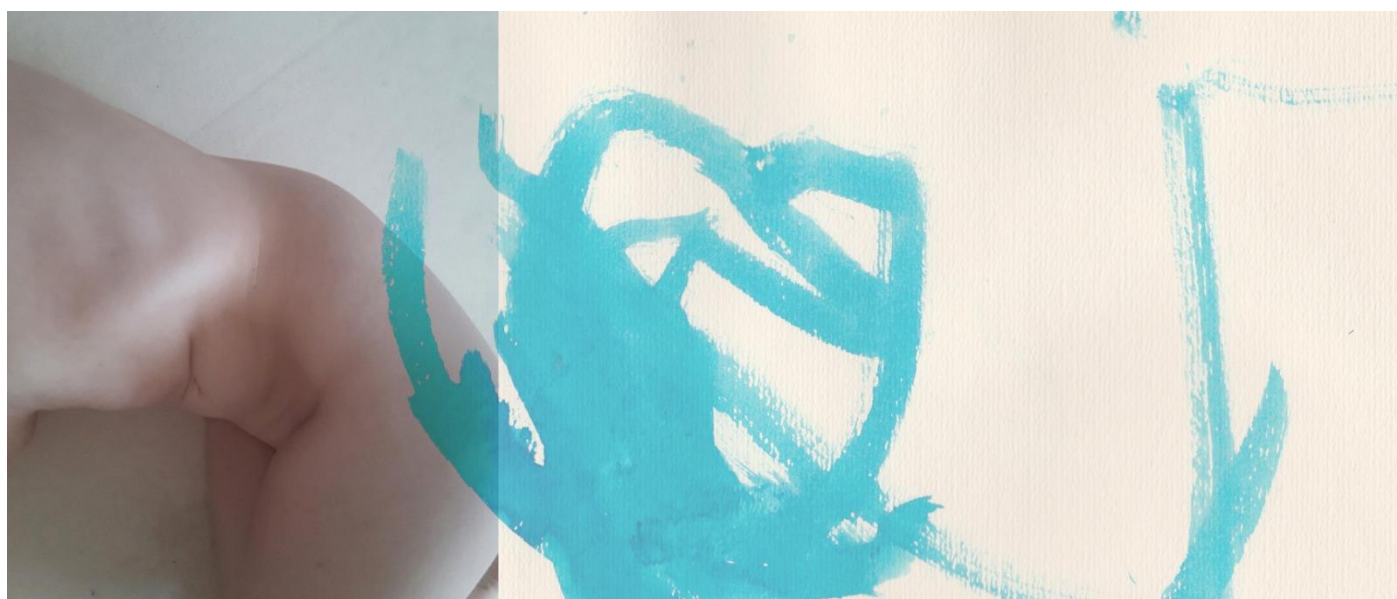
Obr. Příloha 20 – Nepoužitý snímek 11

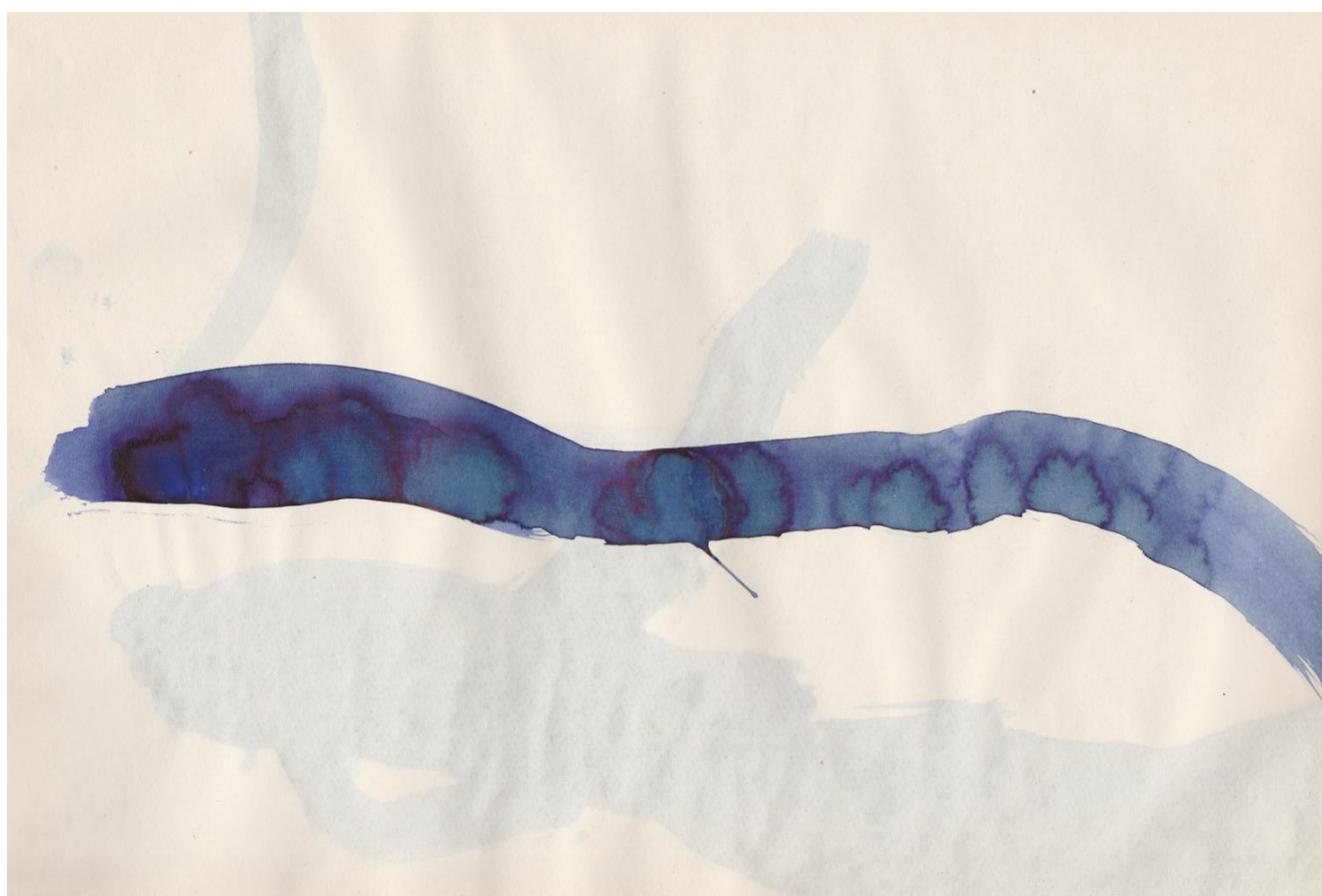
Obr. Příloha 21 – Nepoužitý snímek 12

Obr. Příloha 22 – Nepoužitý snímek 13

Obr. Příloha 23 – Nepoužitý snímek 14

Obr. Příloha 24 – ukázka knihy – titulní strana

Obr. Příloha 25 – ukázka knihy

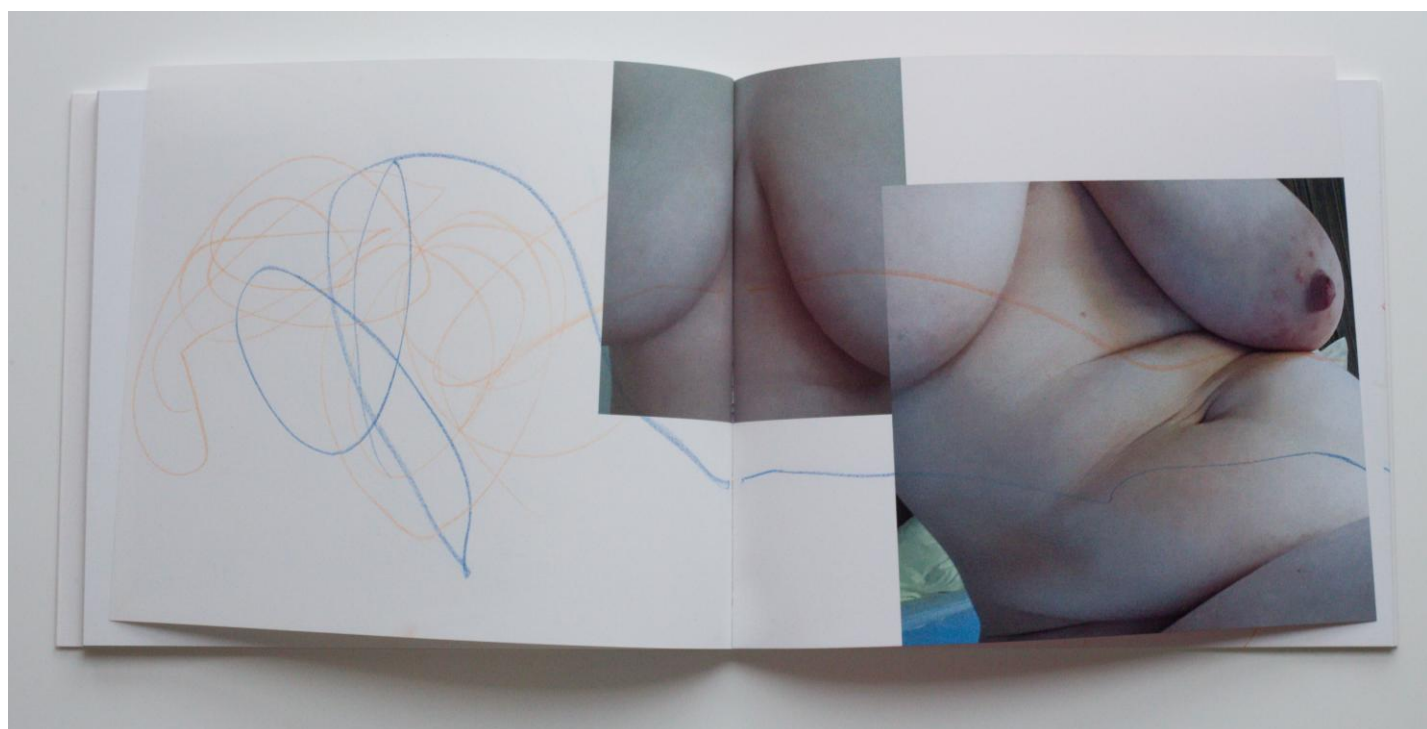
Obr. Příloha 26 – ukázka knihy

Obr. Příloha 27 – ukázka knihy – kresby

Obr. Příloha 28 – ukázka knihy – kresby

Obr. Příloha 29 – ukázka knihy – kresby

Obr. Příloha 30 – ukázka knihy – kresby

